

Design

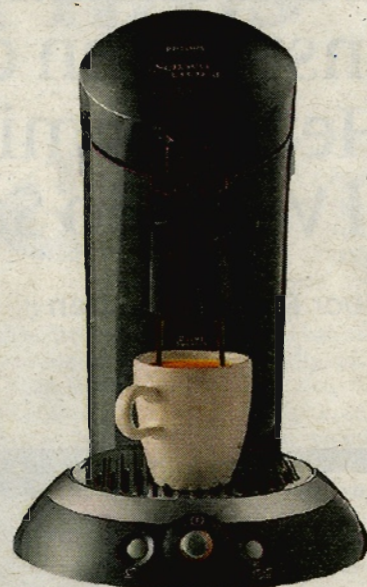
PROFIEL ONTWERPSTUDIO WAACS

Altijd nieuw

Van de Senseo koffiemachine en de kinderwagens van Bugaboo tot de cd-speler van Philips uit 1982 en de eerste hartlongmachine uit 1956 van arts Willem Kolff - Nederland heeft een lange traditie in productinnovatie. Maar de succesvolste Nederlandse 'productontwerper' is waarschijnlijk Constantijn Huygens (1629-1695, foto rechts). Hij is de bedenker van de telescoop, het slingeruurwerk en de 'toverlantaarn' (de eerste diaprojector).

Onalledaags

V.l.n.r. en van boven naar onder: Pritt-plakstift als vogeltje, een eco-stroom-pompje van Velda, de Senseo, ergonomische kinderpenningen van Bruynzeel, het Viktor & Rolf-logo, handige Karvan Cévitam-fles.

Het Senseo koffiezetapparaat staat in de keuken bij honderdduizenden Nederlanders. Hoeveel daarvan zouden weten dat dit ingenieuze apparaat is ontworpen door de Rotterdamse ontwerpstudio Waacs? Bijna niemand waarschijnlijk. (En dat Marcel Wanders ooit zijn loopbaan begon bij Waacs - vandaar de W in Waacs - weet vermoedelijk al helemaal niemand.) Directeur Marcel Jansen maakt zich daar niet druk over. 'De naam Waacs is niet belangrijk. Als mensen onze producten maar kennen.' En dat zijn er heel wat.

Waacs ontwerpt waterfilters, pen- nen en webcams, maar deed ook het interieur van het Fotomuseum in Rotterdam, het logo van modehuis Viktor & Rolf en de verpakking van Edet vochtige toiletdoekjes. Ontwerpen waarvoor het bureau werd onderscheiden met een Dutch Design Award én een Red Dot, de Duitse designprijs voor functionaliteit. Deze maand bestaat de ontwerpstudio twintig jaar.

Juist dat brede profiel maakt Waacs zo bijzonder, zegt Rob Huisman van de Bond van Nederlandse Ontwerpers (BNO). 'Waacs ontwerpt industriële massaproducten met een eigenzinnigheid die kenmerkend is voor het avontuurlijke Dutch Design. De producten ogen vrolijk en luchtig. Het plezier spat er soms gewoon af.'

Wat Waacs doet, is inderdaad meer dan gebruiksvoorwerpen ontwerpen volgens het aloude principe van *form follows function*. Soms is een technische innovatie bepalend voor het uiterlijk van een product, zoals de eerste toepassing van koffiepads. Bij een medisch korset was juist de beleving van de gebruiker het uitgangspunt. 'Om het korset een vriendelijk karakter te geven, oogt het als een kledingstuk. Daarbij werd direct duidelijk hoe het wordt gedragen.' In extreme gevallen is het zelfs '*form follows China*'. Jansen: 'Als we een product moeten ontwerpen voor laagwaardige productie in China, dan houden we daar rekening mee met een zo eenvoudig mogelijk ontwerp.'

Maar feitelijk ontleent het bureau zijn bestaansrecht aan *form follows marketing*, beaamt Jansen. 'Opdrachtgevers komen bij ons omdat ze meer producten willen verkopen. Wij zijn slechts een radertje in het kapitalistische systeem.' De stijgende consumptie leidt ook tot milieuverontreiniging en de uitputting van grondstof- en energiereserves. Ligt

Al 20 jaar geeft studio Waacs aan gewone gebruiksvoorwerpen een vrolijke draai. Typisch Hollands.

Door Jeroen Junte

hij daarvan niet wakker als ontwerper? 'Slapeloze nachten heb ik van hoe alle tegenstrijdige eisen van fabricage, duurzaamheid, marketing en gebruiksgemak in één ontwerp opgelost moet worden.' Illusies dat hij met Waacs de wereld kan veranderen heeft hij niet. 'De fabrikant wil een onderscheidend en efficiënt product. De consument wil een functioneel en betaalbaar product. Wij zijn niets meer dan een intermediair tussen deze twee partijen.'

Zeven ontwerpers werken er bij Waacs - vijf mannen en 'toch nog' twee vrouwen, zonder uitzondering geschoold op een technische universiteit. 'Zie daar maar eens een goede vrouwelijke ontwerper te vinden.' Terwijl vrouwen onmisbaar zijn, meent Jansen. 'Het klinkt als een cliché, maar ze zijn beter in staat om te beoordelen waar gebruikers behoefte aan hebben. Mannen zijn beter in de technische aspecten.'

De ontwikkeling van een nieuw

product begint met een uitgebreide 'context mapping', waarbij met interviews en groeps gesprekken nauwgezet de behoeften van de consument in kaart worden gebracht. Naast de individuele gebruiksverwachting, bepaald door emotionele en culturele achtergrond, zijn dat ook sociale waarden als bijvoorbeeld duurzaamheid. Dat klinkt als 'co-creatie', waarbij de consument een actieve rol speelt in het ontwerpproces. 'Maar', zo zegt Jansen, 'wij houden de regie.

Consumenten weten bijvoorbeeld niets van productiekosten.'

Daarom is Jansen ook sceptisch over 'open design', een nieuwe manier van producten ontwikkelen op basis van vrije kennisuitwisseling door internetcommunity's. 'Een goed ontwerp is afhankelijk van te veel factoren om aan leken over te laten.'

Als voorbeeld van de 'holistische ontwerppraktijk' van Waacs beschrijft de directeur de ontwikkeling van een nieuwe 'wokbrander' voor de Nederlandse kookproducent Atag. 'We zijn begonnen met een onderzoek naar wat wokken eigenlijk is. Essentieel is dat de pan extreem heet wordt. Daarom hebben we gekozen voor één grote vlam. Bij het echte Chinese wokken zie je ook dat de vlam eerst als een kolom omhoogschiet om zich vervolgens om de pan heen te krullen. Die ervaring willen we de consument ook geven. Daarvoor hebben we onderzoek gedaan naar de optimale gasuitsoot, waarbij weer rekening moet worden gehouden met veiligheid en hygiëne.'

Het 20-jarig bestaan van de Rotterdamse ontwerpstudio lijkt vrijwel onopgemerkt voorbij te gaan. 'Onze eigen marketing, daar zijn we niet zo goed in', lacht Jansen. 'Een wulpse limonadefles voor Karvan Cévitam of een eigentijdse correctieroller van Pritt vertelt een heldere boodschap. Wat moeten we daar over onszelf aan toevoegen?' Hij is soms jaloers op zijn kunstzinnige collega's van de Design Academy Eindhoven. 'Die hebben geleerd een verhaal te vertellen met hun producten, maar ook over zichzelf.'

Waacs staat in een lange traditie van nuchtere Nederlandse vormgeving, zegt Ingeborg de Roode, conservator Industriële Vormgeving van het Stedelijk Museum Amsterdam, dat de Senseo in de collectie heeft. 'In de vorige eeuw domineerden functionalistische ontwerpers als Piet Zwart en Friso Kramer. Waacs speelt op een eigentijdse manier met deze traditie.' Het lijkt Jansen geweldig als hij straks wordt herinnerd als de man die de Nederlander aan het wokken kreeg. 'Een groter compliment weet ik niet.'

waacs.nl